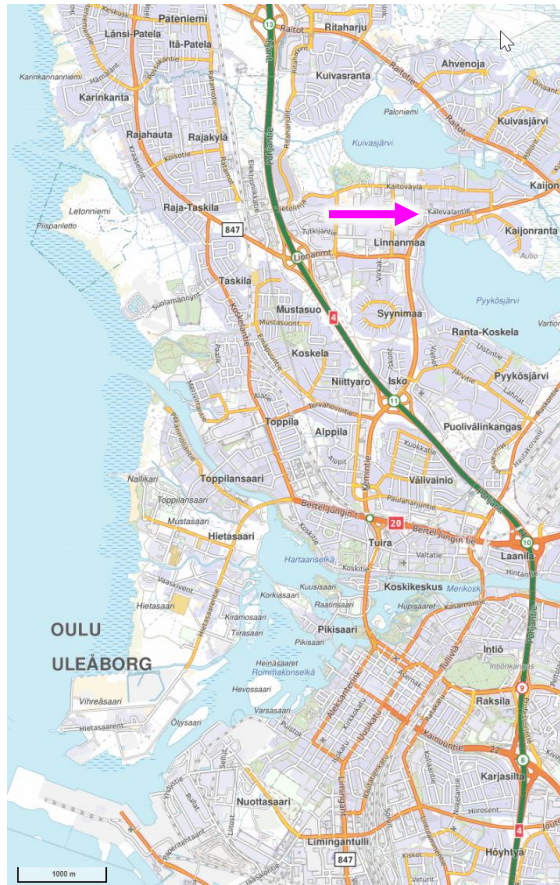
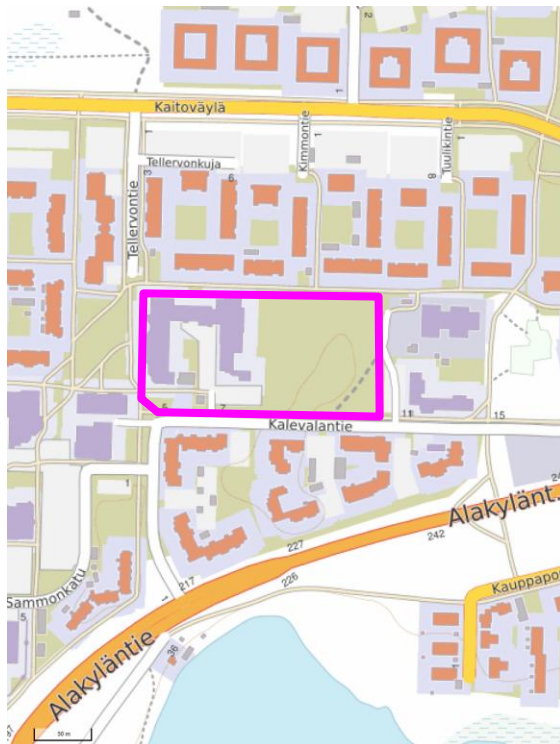




OULUN KAIJONHARJUN LÄHIMMÄISKORTTELIN YMPÄRISTÖSELVITYS 2024



20.3.2025
Juha Siekkinen
Kosteikkomaailma tmi

Sisällys

TIIVISTELMÄ	3
1 JOHDANTO.....	4
2 SELVITYSALUE	4
2.1 Selvitysalueen sijainti	4
2.2 Kaavoitustilanne.....	5
3 SELVITYKSEN LÄHTÖKOHDAT	7
3.1 Tavoitteet.....	7
3.2 Luontoarvot, kasvillisuus ja eläimistö	7
3.3 Viheralueet.....	8
3.4 Katuvihreä	8
3.5 Kasvien alustat	9
3.6 Metsäalueet	10
3.7 Lumenkeräys	12
4 KESTÄVÄN KEHITYKSEN PERIAATTEET.....	13
4.1 Ihmisten tiedon kasvattaminen	13
4.2 Luonnon monimuotoisuus	13

TIIVISTELMÄ

Kestävä kehitys on osa kaikkea rakentamista. Viheraluesuunnittelun keinoin voidaan tukea monin tavoin kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista asuinalueilla.

Tämä ympäristöselvitys on tehty Oulun kaupungin Kaijonharjun kaupunginosassa sijaitsevan kortteli 20:n tonttien 1 ja 2 asemakaavamuutoksen ja sinne laaditun asemapiirustusluonnoksen taustaselvitykseksi.

Työn tilaaja on Vestera Oy. Selvityksen on laatinut Juha Siekkinen, Kosteikkomaailma tmi. Lähtötiedot pohjautuvat Kaijonharjun alueella aiemmin tehtyihin selvityksiin sekä lajitietokantojen laji.fi ja tiira.fi:n havaintotietoihin.

Ympäristöselvityksen tavoitteena oli perehtyä alueella esiintyviin luontoarvoihin ja niiden huomiointiin, viheralueiden toteutukseen ja kestävän kehityksen huomiointiin viheralueiden suunnittelussa. Ympäristöselvityksen perusteella selvitysalueella ei ole tehty uhanalaisten lajien havaintoja. Vuoden 2021 selvityksen perusteella alueella on kaksi vieraslajia, jotka olisi tärkeä hävittää, jos ne eivät häviä muun rakentamisen yhteydessä.

Korttelin 20 tontinluovutuskilpailussa haettiin fyysistä hahmoa ja toiminnallista sisältöä sekä toimijoiden yhteenliittymää korttelin 20 osan tontista 1 ja koko tontin 2 muodostaman alueen toteuttamiseen lähimmäiskortteliksi, ts. erilaisten toimintojen ja asumisen sisältöjen hybridi-, palvelu- ja sukupolvikortteliksi. Ympäristöselvityksessä on pyritty tarkastelemaan ympäristötekijöitä, jotka vaikuttavat em. toimintoihin. Lisäksi on esitetty joitain suosituksia, joilla ympäristötekijöitä voisi huomioida ja tukea em. toimintoja.

Luontoarvoja voidaan säilyttää Hyvinvointimetsässä, vaikka se onkin pinta-alaltaan melko pieni. Se kuitenkin soveltuu esimerkiksi lapsille lähiluontokohteeksi ja siellä voi tutustua kasvistoon ja myös eläimistöön jossain määrin. Isoimmat säilytettävät puut ovat lähimaiseman kiinnekohtia. Puiden eri-ikäisyys luo perustaa sille, että alueella on jatkossakin tulossa isoja puita sitä mukaan, kun nykyiset isot puut joskus kuolevat tai ne joudutaan kenties jostain muusta syystä kaatamaan.

Hyvinvointimetsä viheralueena tukee Kaijonharjun keskuksen ympäristön yleissuunnitelman (2020) tavoitteita. Hyvinvointimetsä on myös osa luonnon monimuotoisuutta. Se voi yhdessä nuotiopaikan kanssa tukea yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia tuomalla asukkaille kohtaamispaikkoja, virkistyskäyttöä ja kannustamalla kosketukseen luonnon kanssa

Asuinalueilla kestävä kehitys, kuten ekologisuuksi voidaan tukea viheraluesuunnittelun kautta esimerkiksi vaikuttamalla mikroilmastoon eli säilyttämällä kasvipeitteisyyttä ja varjostavaa puustoa. Ekologisuuksi voidaan tukea huomioimalla istutettavaa kasvistoa ja tukemalla nykyistä luonnon monimuotoisuutta. Ekologisuuteen sisältyy myös minimoimalla hoitovaatimuksia ja -töitä, kuten kattaa yksittäispensaat joko puunkuorikatteella tai matalilla maanpeitepensasryhmillä.

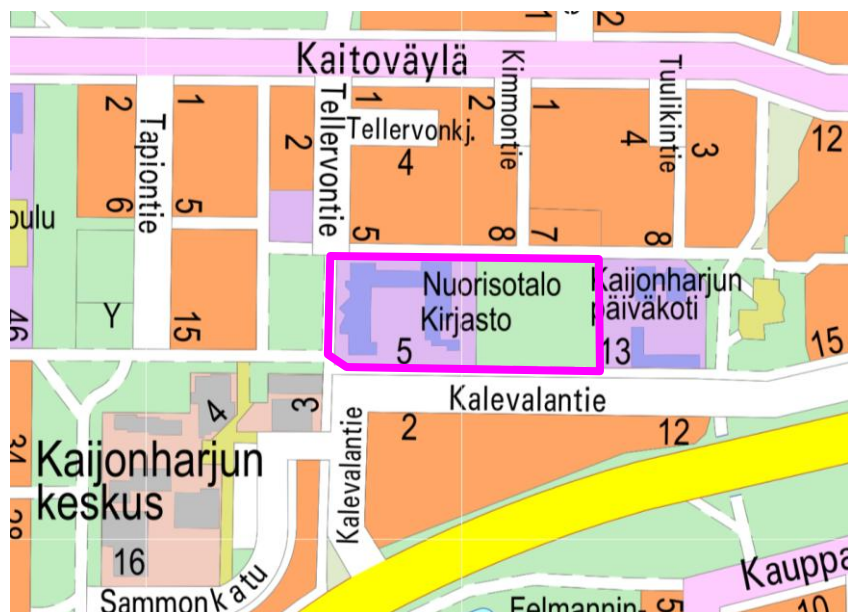
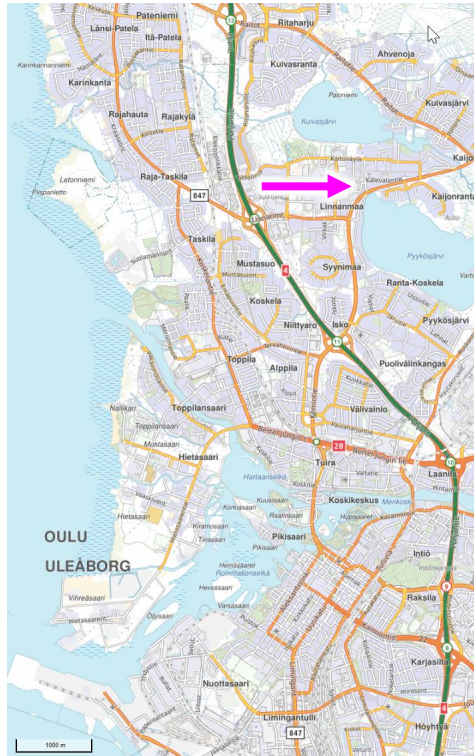
1 JOHDANTO

Tämä selvitys on laadittu Oulun Kaijonharjun Lähimmäiskorttelin kaavatyön jatkokehittämistä varten. Ympäristöselvityksen tulokset on esitelty aihealuekohtaisesti tässä raportissa. Selvityksen on laatinut Juha Siekkinen, Kosteikkomaailma tmi.

2 SELVITYSALUE

2.1 Selvitysalueen sijainti

Selvitysalue sijaitsee Oulun kaupungin keskustasta 6 km pohjoiseen Kaijonharjun kaupunginosassa (kuva alla) ja siellä korttelissa 20 olevaa osaa tontista 1 ja koko tonttia 2. Nämä muodostavat asemakaavamuutoksen valmistelun Lähimmäiskortteliksi.

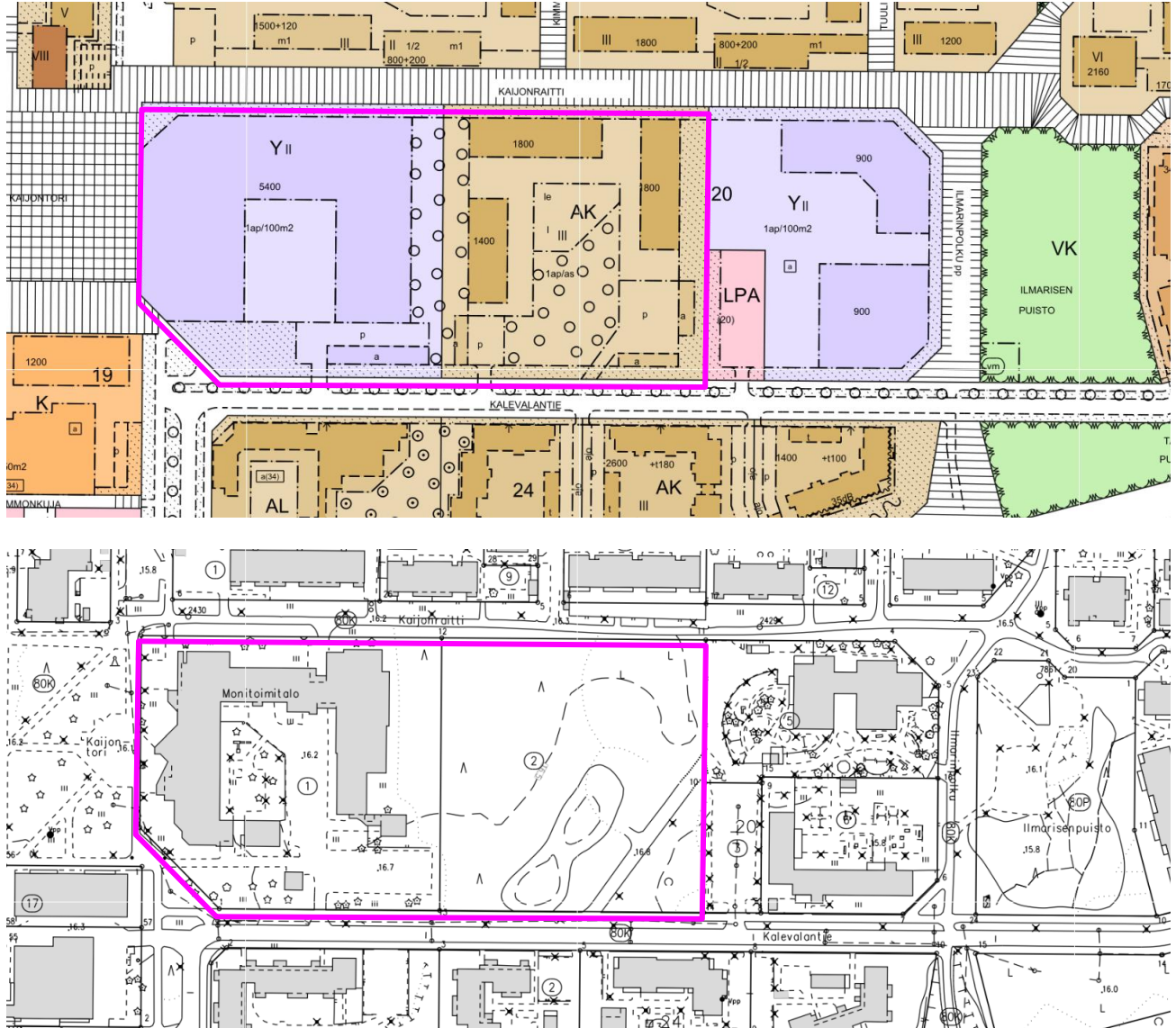


Kuva 1. Selvitysalueen sijainti. Alakuvassa selvitysalue on rajattu violetilla viivalla.

Lähde: Paikkatietoikkuna.fi ja Oulun karttapalvelut, <https://kartta.ouka.fi/ims>

2.2 Kaavoitustilanne

Kaijonharjun kortteli 20 on osoitteissa Kalevalantie 5, 7, 9, 11 ja 13. Selvitysalue on merkitty alla oleviin karttoihin. Se on korttelissa 20 ja siellä osa tontista 1 ja koko tontti 2. Korttelin 20 länsipäähän (tontti 1) on aiemmin sijoittunut mm. Kaijonharjun nuorisotila, terveyskeskus ja kirjasto. Terveyskeskus on poistunut tiloista 2019. Sivistys- ja kulttuuripalveluiden toiminnot ovat jatkaneet rakennuksessa. Korttelin keskiosassa (tontti 2) on nykytilassa rakentamaton. Korttelin itäpäässä (tontit 5 ja 6) sijaitsevat rakenteilla oleva uusi Kaijonharjun päiväkotikoti ja Kalevalan päiväkotikoti.



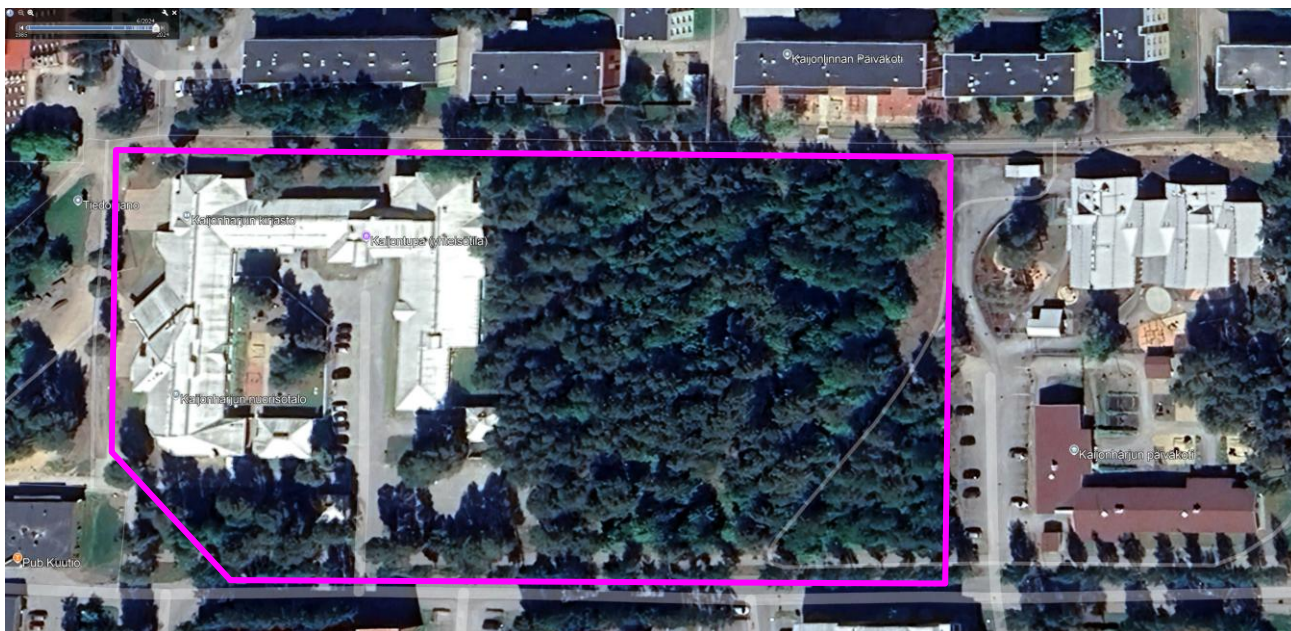
Kuva 2. Selvitysalue sijaitsee Kaijonharjun kaupunginosan korttelin 20 länsi- ja keskiosassa.

Lähde: Oulun karttapalvelut, <https://kartta.ouka.fi/ims>

Asemakaavamuutoksen taustalla on Lähimmäiskorttelin tontinluovutuskilpailu, jonka voittanut ehdotus on kaavatyön jatkokehittämisen pohjana. Tontinluovutuskilpailussa haettiin fyysistä hahmoa ja toiminnallista sisältöä sekä toimijoiden yhteenliittymää korttelin 20 osan tontista 1 ja koko tontin 2 muodostaman alueen toteuttamiseen lähimmäiskortteliksi, ts. erilaisten toimintojen ja asumisen sisältöjen hybridi-, palvelu- ja sukupolvikortteliksi (Oulun kaupunki).

Korttelin 20 kaikki tontit omistaa Oulun kaupunki, joka on tehnyt aloitteen kaavan muuttamisesta. Asemakaavamuutoksen tavoitteena on muuttaa korttelin 20 käyttötarkoitusta niin, että se mahdollistaa lähimmäiskorttelin rakentamisen tonteille 1 ja 2. Samassa yhteydessä tarkistetaan tonttien 3, 5 ja 6 kaavamääräykset.

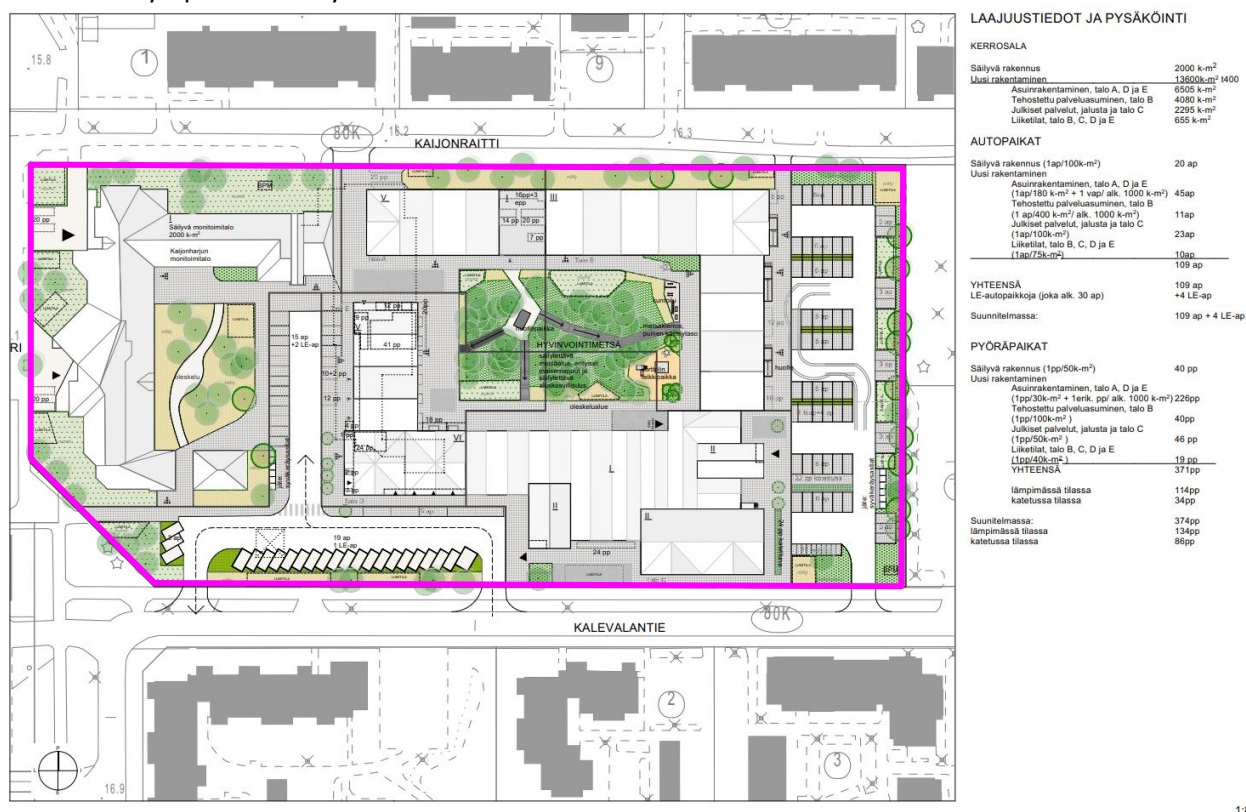
Alla olevan vuoden 2024 väriortokuvan mukaisesti korttelissa länsiosan tontti 1 on rakennettu (kuvassa vaalea rakennus) ja keskiosassa oleva tontti 2 on rakentamaton ja siellä kasvaa lähes yhtenäinen puusto muodostaen pienen metsikön rakennetun alueen keskelle. Selvitysalue on merkitty alla olevaan kuvaan viitteellisesti violetilla viivalla.



Kuva 3. Selvitysalueen väriortokuva 6/2024.

Lähde: Google Earth Pro.

Arco Architecture company on laatinut Lähimmäiskorttelista asemapiirustuksen luonnoksen 12.3.2025, joka on alla. Tämä ympäristöselvitys viittaa osaltaan alla olevaan luonnokseen.



Kaijonharjun lähimmäiskortteli

Vestera Oy ARCO ARCHITECTURE COMPANY

ASEMPIIRUSTUS

LUONNOS 12.3.2025

Kuva 4. Kaijonharjun Lähimmäiskorttelin asemapiirustuksen luonnos 12.3.2025.

Lähde: Arco Architecture company, Vestera Oy.

3 SELVITYKSEN LÄHTÖKOHDAT

Viheralueiden suunnittelua rajaavat kestävä kehityksen periaatteet, koska erilaiset toiminnot ja asumisen sisällöt muodostavat alueen hybridi-, palvelu- ja sukupolvikortteliksi.

Selvitys pohjautuu aiemmin tehtyihin selvityksiin. Näitä ovat:

Laji.fi-havaintopalvelu. Lajistohavainnot tarkistettu 20.11.2024.

Oulun kaupunki & Nomaji maisema-arkkitehdit Oy 2020: Kaijonharjun keskuksen ympäristön yleissuunnitelma, 29.12.2020.

Oulun kaupunki, Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut & Sitowise Oy. Juha Tuomen metsän maisema-analyysi ja puustokartoitus, 30.9.2019.

Oulun kaupunki, Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut & Sitowise Oy. Kaijonharjun alueen puustokartoitus, Puustokartoituskartta 1, 30.10.2019.

Oulun kaupunki, Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut & Sitowise Oy. Linnanmaa-Kaijonharjun luonto- ja maisemaselvitys, 5.9.2018.

Sitowise 2018. Linnanmaa-Kaijonharjun luonto- ja maisemaselvitys. 5.9. 2018.

Sitowise 2021. Oulun Kaijonharjun keskuksen luontoselvitys 2021. 29.11.2021.

Tiira.fi-havaintopalvelu. Lajistohavainnot tarkistettu 20.11.2024.

3.1 Tavoitteet

Tavoitteena on luoda alueelle lisäarvoa antava kestävä kehityksen mukainen viherympäristö. Ympäristössä tavoitellaan korkeaa rakentamisen laatua, lähiympäristön virkistyskäyttöä, kotoisuutta ja viihtyisyyttä. Ne pyritään saavuttamaan monipuolisilla toiminnoilla, ympäristöystävällisillä materiaalivalinnoilla ja luonnonmukaisilla kasvivalinnoilla. Alueen tuleva käyttäjäkunta koostuu kaikenikäisistä ihmisistä ja heidän erilaiset elämäntilanteensa. Alueella pyritään huomioimaan mahdollisuuksien mukaan eri ikäluokat lapsista vanhuksiin ja myös liikkumisessaan apuvälineitä tarvitsevat ihmiset. Kaijonharjun vahvuuksiin kuuluvat luonnonläheisyys ja lähellä oleva yliopistokampus.

3.2 Luontoarvot, kasvillisuus ja eläimistö

Sitowise on tehnyt Kaijonharjun alueella luontoselvityksiä v. 2018 ja 2021. Vuoden 2018 selvityksessä tämän selvitysalueelta tai sen läheisyydestä ei tehty havaintoja maankäytössä huomioitavista lajeista tai luontotyypeistä (Sitowise 2021). Vuonna 2021 tehty luontokartoitus koski tontti 2:n aluetta Kaijonharjun keskuksen kohdalle sijaitsevan toisen kartoitusalueen lisäksi.

Sitowisen (2021) raportin mukaan tontti 2:lla ei tunnistettu luonnonsuojelulain 29 §, metsälain 10 § tai vesilain 11 § mukaisia luontotyyppisiä. Selvitysalueella ei havaittu uhanalaisia tai muita huomionarvoisia kasvilajeja.

Sitowisen (2021) raportissa tontti 2 kuului selvitysalueeseen. Raportin mukaan ”Alueen metsät ovat hoidettuja, lahoppuuttomia, liki yksi-ikäisiä, varttuneita tai melko iäkkäitä kaupunkimetsiköitä. Etenkin tie- ja piha-alueiden ympäristössä metsiköt ovat rehevöityneitä ja kasvillisuudeltaan muuttuneita.” Edelleen raportin mukaan ”Kuviolla 5 (= Arcon asemapiirustuksen luonnoksen tontti 2:n Hyvinvointimetsikkö) kulkee useita polkuja ja on luonteeltaan rehevöitynyttä kaupunkimetsää. Metsikön ylispuina ovat männyt ja alikasvoksessa koivu ja alueella hyvin runsas pihlaja. Alue lienee alun perin ollut tuoretta kangasta ja lehtomaista kangasta.” Kasvillisuus oli mainittu olevan kulttuurivaikutteista. Metsävarvuista runsain oli puolukka, mutta alue oli jo tuolloin voimakkaasti heinittynyt. Kuvion keski- ja itäosa oli alikasvokseltaan melko tiheää, harventamatonta kulttuurivaikutteista kangasta, jossa kasvoi lehtomaisen kankaan kasvilajeja.

Sitowisen (2021) raportin mukaan vieraslajeista tontti 2:lla kasvaa ”viitapihlaja-angervoa (yksi suurempi kasvusto kaakkoisosan polun varrella) ja isotuomipihlajantaimia (länsi- ja kaakkoisosan reunoilla).” Vieraslajit olisi tärkeä kitkeä pois alueelta juurineen ja varmistaa seuraavina vuosina, että uudet taimet poistetaan juurineen heti kasvukauden alussa.

Sitowisen (2021) raportin mukaan linnustoselvityksessä kortteli 20 eteläpuolelta, selvitysalueen ulkopuolelta vierestä, tehtiin havainto viherpeiposta. Lajin uhanalaisuusluokitus on erittäin uhanalainen. Tontti 1:stä koilliseen 200 m:n päässä oli tehty havainto hömötiaisesta pesimäaikana. Hömötiainen ei todennäköisesti pesi tontti 2:n metsikössä, koska Sitowisen (2021) raportin mukaan siellä ei ole lahopuuta ja tällöin sopivia pesäkolojakaan ei liene. Silloin tällöin hömötiainen voi pesiä ihmisen asettamassa linnunpöntössä.

Sitowisen (2021) raportin mukaan ”Suunnittelualueelta tai sen läheisyydestä ei ole tiedossa havaintoja luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeista. Liitteen IV (a) lajeista suunnittelualueella tai sen vaikutusalueella voisi sijainnin (kaupunkirakenne), elinympäristöjen rakenteen ja laadun puolesta esiintyä lähinnä lepakoita. Kaava-alueella ei havaittu lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi hyvin soveltuvia rakennuksia. Alueelta ei löydetty kellareita tai muita horrostamiseen soveltuvia paikkoja.”

J. Siekkinen tarkisti 20.11.2024 laji.fi:n ja tiira.fi:n onko selvitysalueelle merkitty uhanalaisiksi luokiteltuja tai silmälläpidettäviä lajeja tai vieraslajeja. Kummassakaan tietokannassa ei ollut merkitty tällaisia lajeja.

Erillisistä lepakkokartoitusta ei ole tehty eikä siihen ole tarvetta, koska siihen ei arvioitu olevan tarvetta seuraavassa mainittujen suositusten takia. Suomen Lepakkotieteellisen yhdistyksen lepakkokartoituksiin tarkoitetuissa suosituksissa (Suomen Lepakkotieteellinen yhdistys 2023) on kartoitustarpeesta mainittu mm:

”Lepakkoselvityksen laajuuteen ja toteuttamistapaan vaikuttavat alueen arvioitu merkitys lepakoille sekä suunniteltu maankäyttö.”

Jos alue luontotyyppiensä perusteella vaikuttaa lepakoille sovelialta elinympäristöltä tai alueella on lepakoille soveltuvia lisääntymis-, päiväpiilo- tai talvehtimispaikkoja, voi selvitykseen olla tarpeen sisällyttää useita kartoitusmenetelmiä. Jos taas alueella on vähän mahdollisia lisääntymis- tai ruokailualueita, voi aktiivikartoitus tai pelkkä asiantuntija-arvio alueen soveltuvuudesta lepakoille kartta- ja luontotyyppitietojen ja/tai maastokatselmuksen perusteella antaa riittävän pohjan lepakoiden huomioimiselle maankäytön suunnittelussa”.

Lisäksi yhdistyksen suosituksissa mainitaan kaavoitustason ja maankäytön vaikutusten osalta kartoitustarpeesta seuraavaa:

”Tarkka selvitys (asemakaavataso). Keskittyy lepakoiden päiväpiilojen (mahdollisten lisääntymis- ja levähdyspaikkojen) paikantamiseen ja säilyttämiseen, näiden ekologisen toimivuuden turvaavien siirtymisreittien osoittamiseen sekä lepakoiden ravinnonsaannin kannalta tärkeiden alueiden tunnistamiseen. Voi olla tarpeen tehdä myös hyvin pienissä hankkeissa, jos maankäyttö kohdistuu tunnettujen tai mahdollisten lisääntymispaikkojen läheisyyteen tai rakennuksia aiotaan purkaa”.

Edellä tehtyjen tarkastelujen perusteella kortteli 20:n tontti 1:n ja tontti 2:n alueella ei ole sellaisia merkittäviä luontoarvoja, joita pitäisi säästää.

3.3 Viheralueet

Kaijonharjun keskuksen ympäristön yleissuunnitelmassa kohdassa ”Viheralueet” (yleissuunnitelman sivu 13, kuva 18, kuva myös tässä selvityksessä seuraavalla sivulla) tämän selvityksen korttelin 20 tontit 1 ja 2 on merkitty tontti/piha-alueeksi. Esimerkiksi nykyisin rakentamattomalle tontille 2 ei ole osoitettu puistomaista aluetta tai suojaviheraluetta kuten eräille muille alueille Kaijonharjussa. Siten viheralueet ovat pienempiä katuviheralueita (kpl 3.3.) tai vastaavia.

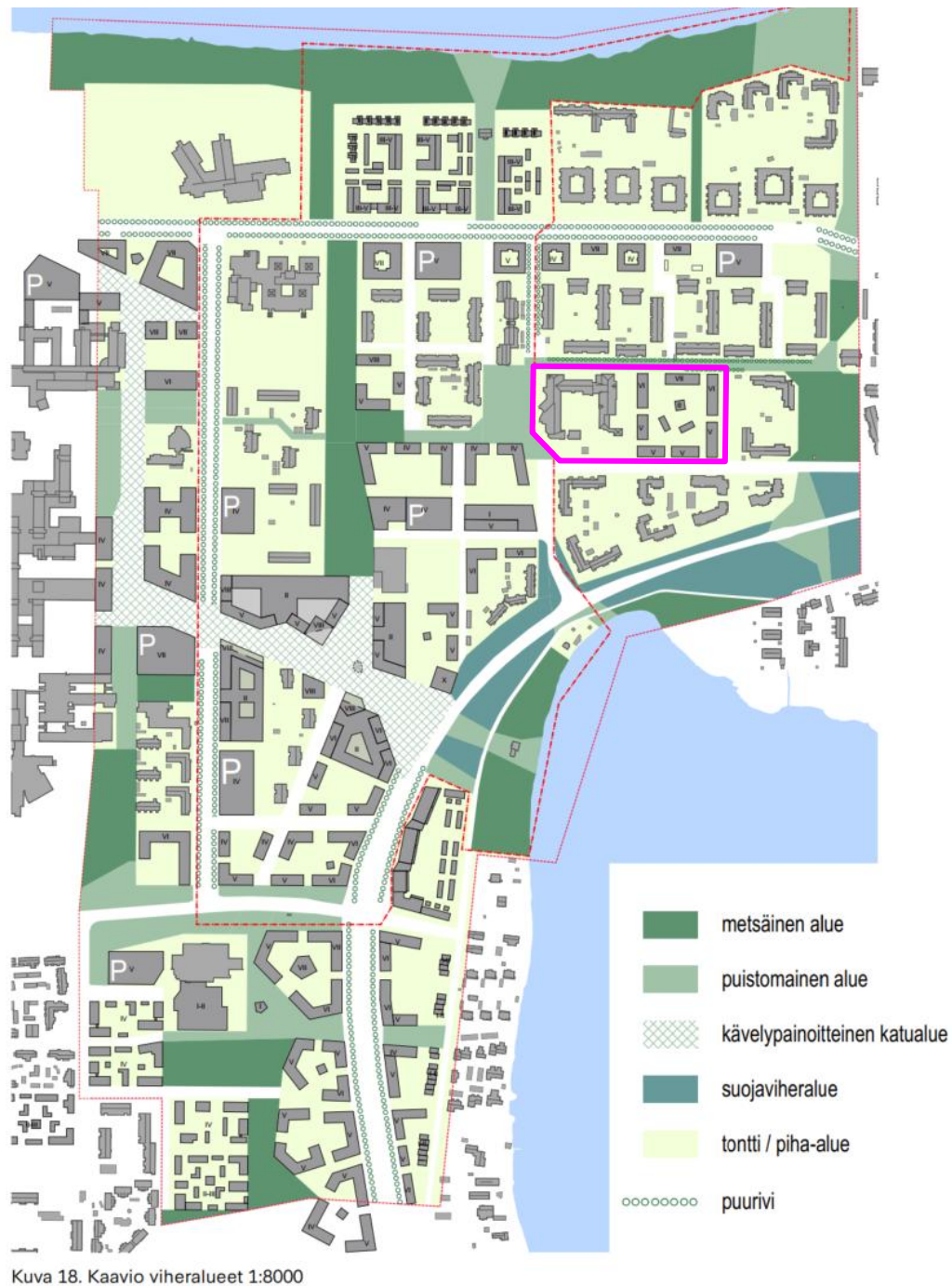
Kaijonharjun keskuksen ympäristön yleissuunnitelmassa tontin 1 länsipuolelle viereen, mutta tämän selvitysalueen ulkopuolelle, on osoitettu ”puistomainen alue”. Lisäksi korttelin 20 itäpäähän on osoitettu ”metsäinen alue” (tumman vihreä)

3.4 Katuvihreä

Katuvihreän alueet ovat suurimmaksi osaksi aika kapeita alueita. Rakennusten ja katujen välisiin viherkaistoihin olisi eduksi jättää nykyisiä lehti- ja havupuita, kuten Arcon asemakaavaluonnoksessa (Arco 12.3.2025) onkin merkitty. Ne nykyiset puut, jotka ovat sijainniltaan sopivia ja kasvukuntoisia, kannattaa säästää moniin paikkoihin.

3.5 Kasvien alustat

Yleisesti tarkasteltuna viherrakennussuosituksissa yksittäispensaiden ja puiden alustat suositellaan joko katettaviksi puunkuorikatteella tai matalilla maanpeitepensasryhmillä. Katujen varsien puille tämä ei suositus ei päde hyvin. Maanpeitepensasryhmät voidaan muodostaa monilajisiksi käyttämällä muutamaa matalaa lehtipensaslajia, joilla on hieman erilaiset kasvutavat. Näin saadaan luontoa mukailevampia istutuksia, jotka pitävät paremmin huolta itse itsestään. Kun kasvumuodot ovat erilaiset, ne peittävät kasvualansa paremmin ja ehkäisevät näin rikkaruohojen kasvua ja minivoivat ylläpidon tarvetta. Lisäksi, jos yksi kasvilaji ei menestykään paikalla jostain syystä tai siihen kehittyy esimerkiksi kasvukuntoa heikentävä kasvitauti, toiset lajit voivat levitä sen tilalle.



Kuva 5. Kaijonharjun keskuksen ympäristön yleissuunnitelman mukaiset viheralueet.

Tämän työn selvitysalue on merkitty violetilla viivalla. Lähde: Oulun kaupunki & Nomaji maisema-arkkitehdit Oy 2020.

3.6 Metsäalueet

Arcon asemapiirustusluonnoksessa 12.3.2025 keskiosassa tontilla 2 on merkitty merkittävin viheralue "Hyvinvointimetsä". Luonnokseen on merkitty, että säilytetään "erityiset maisemapuut ja säilytettävä aluskasvillisuus". Metsikköön on suunniteltu myös nuotiopaikka sekä metsäkiertä, jossa on puinen kävelytaso. Nämä ovat suositeltavia toimenpiteitä.

Puinen kävelytaso olisi kiinnostava kokeilu tällaisessa paikassa, sillä se voi ohjata tehokkaasti kulkua metsässä ja siten säästää maanpinnan luontaista ja melko kulutusherkkää kasvillisuutta. Tavallisesti asutusten läheisissä metsissä polut laajenevat ja samalla luontaiset rakennepiirteet vähenevät, kuten alla olevissa kuvissa näkyy. Kuvissa on asutuksen vieressä olevia metsiköitä, joiden polut ovat kuluneet huomattavan leveiksi, vaikka maaperä on kuivaa kivennäismaata eikä siten vetisiä paikkoja ole tarvetta kiertää.



Kuva 6. Ulkoilun ja muun kulkemisen aiheuttamaa kulutusta kangasmetsiköissä Kempeleessä.

Keskiosan Hyvinvointimetsään jätettävät isommat puut tuovat vaikuttavuutta lähimaisemaan ja niitä olisi tärkeä säilyttää merkittävässä määrin. Toisaalta nuoret puut ovat puusukcession kannalta merkittäviä siinä vaiheessa, kun isompia puita joudutaan kaatamaan niiden huonokuntoisuuden tms. seikkojen vuoksi. Lisäksi puuston ikärakenteen vaihtelu ja latvuserroksen kerrollisuus tuovat vaihtelevuutta ja jatkuvuutta lähimaisemaan.

Hyvinvointimetsään voidaan jättää maapuita lahoamaan. Ne lisäävät pieneltä osin luonnon monimuotoisuutta ja ovat lähimaisemassa myös kiinnekohtia, varsinkin jos ovat isompia runkoja. Maapuita on myös mahdollista tehdä keinotekoisesti kaatamalla iso puu ja karsimalla siitä oksia pois alla kuvassa olevan poppelitaideteoksen tapaan.

Ahti-myrskyn viime kesänä kaatama poppeli muunnetaan taideteokseksi Oulun Raatissa Teoksen arvioidaan valmistuvan Lohipadonniemeen heinäkuun loppuun mennessä.  Ahti-myrsky kaatoi berliinipoppelivanhuksen kesäkuussa 2021. Kuva: Oulun kaupunki TANELI KÄRKI 15.6.2022 12:26 Viime kesänä Ahti-myrskyn kaatama vanha berliinipoppeli muunnetaan taideteokseksi Oulun Raatin Lohipadonniemessä. Taideteoksen veistämistyö on aloitettu puun kuorimisella ja pohjatöillä. Monivuotiseksi suunnitellun teoksen veistää taiteilija Ville Tanhuala. Sen aiheena on luonnon ja urbaanin elämän vuoropuhelu oululaisittain.	
---	---

Kuva 7. Kaatuneesta puusta voidaan tehdä taideteos, kuten Ville Tanhula toteutti Oulussa v. 2022.

Lähde: vasen kuva: yle.fi, oikea kuva Ville Tanhua, wikipedia.fi.

Hyvinvointimetsän ympärille on merkitty useita lumitiloja lumenkeräystä varten. On oletettavaa, että näille paikoille kasataan viereisten rakennusten pihojen ja kulkuväylien aurauslumia. Kun on myös mahdollista, että siellä on hiekoitusmursketta, silloin Hyvinvointimetsän reunaan merkityt lumitilat suositellaan pohjustettavaksi alla kappaleessa 3.6. kuvatulla tavalla ja huomioimaan myös J. Siekkisen havainnot aiheesta.

Länsiosassa tontilla 1 on monitoimitalon ympärille ja sisäpihalle on merkitty viheraluetta. Väriortokuvan mukaan siellä on nykyisin joitain havupuita. Ne olisi jättää kasvamaan, jos ne ovat hyväkuntoisia.

Kaijonharjun keskuksen ympäristön yleissuunnitelmassa on asetettu tavoitteeksi ”nykyistä selkeämpiä ja kattavampia virkistys- ja viheryhteyksiä” ja ”selkeämpi viheryhteys Kuivas- ja Pyykösjärven välille”. Arcon asemapiirustusluonnoksessa Hyvinvointimetsä toteuttaa osaltaan virkistys- ja viheralueiden säilyttämistä rakennettavassa ympäristössä, vaikka se onkin pienempi kuin nykyinen metsikkö.

3.7 Lumenkeräys

Arcon asemakaavaluonnoksessa on merkitty katujen varsille ja itäosan 2-tasopysäköintirakennuksen ympärille talviajan lumitilaa lumenkeräykselle. Näille kohdin jää avointa tilaa, mutta vieressä on mahdollisuus säilyttää pensasmaisia tai jopa puita lähimaisemaa monipuolistamassa. Lumitila-paikkojen aivan vieressä olevat puut saattavat saada aurauskalustosta runkovaurioita, minkä vuoksi niiden sijainti on hyvä huomioida ja muutenkin ajan mittaan seurata kasvukuntoa.

J. Siekkinen on nähnyt lumenkeräyspaikkoja esimerkiksi Kempeleen kirkonkylän koulun piha-alueen vieressä olevassa pienessä metsikössä (kuvat alla). Kun piha-alueilta on kerätty lunta ja siinä olevaa hiekoitusmurskettä ja kasattu ne heti metsikön reunaan, vuosien mittaan näille paikoille on kertynyt murskettä metsäkasvillisuuden varpujen ja sammalten sekaan. Tällaista kohtaa on hankala siivota koneellisesti. Sen vuoksi lumenkeräyspaikoilla olisi hyvä olla matalakasvuista ruohoa tai paljasta maata, josta voi tarvittaessa ottaa helposti murskeen pois koneellisesti.

Jos lumenkeräys tapahtuu kasvillisuuden päälle, on syytä valita alle jokin erittäin kestävä, ruhovartinen luonnonkasvi. Niitylle osoitettuun lumenkeräyspaikkaan kannattaa valita jokin lumen läjityksen kestävä, vahva luonnonlaji, sillä kaikki niitylajit eivät välttämättä kestä paikalla. Myös tavanomaiset siemenseokset, joissa on kestävää matalakasvuista lajistoa ja yksi laji, on suositeltavaa.



Kuva 8. Lumenkeräyspaikoille päätyvä hiekoitusmurske ei sovi lainkaan metsäkasvillisuuden sekaan ja on vaikea kerätä sieltä pois koneellisesti varpukasvillisuuden siitä kärsimättä.

4 KESTÄVÄN KEHITYKSEN PERIAATTEET

4.1 Ihmisten tiedon kasvattaminen

Ekologisuuden aatteeseen kuuluu osana ihmisten ympäristötietoisuuden kasvattaminen. Monilajinen luonto tarjoaa hyviä mahdollisuuksia alueen asukkaille havainnoida kasveja ja eläimiä sekä opiskella niitä. Tämän selvitysalueen luontokohteet ovat pieniä, mutta metsikössä voi havainnoida luontoa.

Lapsille voi antaa luontokokemuksia aivan lähelläkin olevissa pienissä luontokohteissa. Hyvinvointimetsä tarjoaa tähän hyvän lähtökohdan.

4.2 Luonnon monimuotoisuus

Luonnon monimuotoisuutta voidaan pyrkiä ylläpitämään rakennetulla alueella säilyttämällä mahdollisimman laaja metsikkö Hyvinvointimetsäksi. Eri-ikäiset puuyksilöt, varsinkin vanhat ja isot puut, luovat monimuotoisuutta tavanomaisemman puuston sekaan. Lahopuita voi jättää alueelle tai niitä voi jopa tuottaa, mikä osaltaan lisää hieman paikallista monimuotoisuutta, tuo lisää tietoa lahopuiden merkityksestä ihmisellä ja monipuolistaa lähimaisemaa.

Alueen keskusalueelle on suunniteltu uusia rakennuksia. Niiden lomaan suositellaan myös käytettäväksi suomalaisia lajeja. Niissä olisi hyvä välttää monotonista kasvivalikoimaa. Vieraslajeja ei saa istuttaa ja nykyiset vieraslajikasvit olisi tärkeä poistaa luonnonvaraisten kasvien kasvupaikoilta.